

Velike malenkosti, na katere lega prah

Zakon o usmerjenem izobraževanju opredeljuje tri vrste usmerjenega izobraževanja: izobraževanje za pridobitev strokovne izobrazbe za začetek dela, izpolnjevanje strokovne izobrazbe in usposabljanje z delom. Izobraževanje pred vstopom v delo, ob delu in iz dela je popolnoma enakovredno. Izobraževanje odraslih se izvaja v prilagojenih oblikah. V usmerjenem izobraževanju se uresničujejo interesi in potrebe posameznika, združenega dela in celotne družbe.

Združeno delo si zagotavlja izobraževanje na načelu svobodne menjave dela v neposrednem odnosu s izvajalci ali pa prek samoupravnih interesnih skupnosti in po njih. S takim odnosom lahko združeno delo uveljavlja svoj vpliv na vsebino, obseg, organizacijo in trajanje vzgojnoizobraževalnega dela. Ob tem pa mora združeno delo opredeliti svoje interese po izobraževanju z vidika tekočih in dolgoročnih razvojnih potreb, z vidika neposredne svobodne menjave dela in prek SIS. Le z načrtnim pristopom ugotavljanja izobraževalnih potreb, predstavljenim v izobraževalnih načrtih, bo mogoče mlade in delavce usmerjati po vrsti vzgojnoizobraževalnih programov ter usklajevati interes združenega dela z interesi mladih in delavcev.

Srednje usmerjeno izobraževanje je bolj ali manj uspešno steklo. Osem mesecev ni veliko, če pomislimo, da gre za popolno reorganizacijo srednjega šolstva. Pa vendar slabosti in prednosti so vidne.

Cilji usmerjenega izobraževanja so nam znani. Dobro smo jih zastavili, čeprav še ne dodelali. Pozabili pa smo, med drugim, tudi na prostore, na zgradbe, v katerih naj bi po novem izobraževali, pozabili smo, da nimamo kadrov, ki bi začrtani program izpeljali, pozabili smo, da takšna reorganizacija za seboj nujno potegne tudi nove investicije. In še na marsikaj smo pozabili. Tudi na to, da so učitelji ne le izobraževalci, ampak tudi vzgojitelji, da so predvsem in samo to dvoje in ne administratorji, ki morajo skrbeti za urejenost številnih potrebnih in za še več nepotrebnih formularjev, vprašalnikov. Pozabili smo tudi, da šolarji ne smejo in ne zmorejo sedeti za knjigami ves dan, ampak da se morajo tudi sprostiti, igrati, se zabavati.

Kmalu bo konec prvega leta usmerjenega izobraževanja. Naša naloga je, da se ob začetku novega šolskega leta spomnimo na pomanjkljivosti, na katere smo doslej pozabljali.

N. L. Č.

IGOR LAVŠ, gimnazija
Vide Janežič:

»Programi usmerjenega izobraževanja so pretežki, učbeniki ne ustrezajo, učenci se praktično ves dan učijo, zmanjkuje jim časa za proste aktivnosti. Nekje je raven v prvih letnikih previsoka, drugje prenizka. Učitelji so bili slabo pripravljani ali pa sploh ne. Nočejo ali pa ne znajo razumeti, da gre za reformo in enostavno delajo po svoje. V družboslovnih predmetih ne bi smeli predavati fakto-grafske, ampak z veliko več pogovori. Več bi morali govoriti o vsakodnevnih problemih, predvsem pri STM. Žal ni ne interes, ne potreba družbe, ampak ocena dejavnikov, ki usmerja mlade. Danes praktično ne moremo govoriti o vzgoji, ampak izključno o izobraževanju v šolah. Da trpi izobraževanje, je vzrok tudi da učitelji vse bolj postajajo administratorji.«

SLAVKO MLAKAR, DO
Tkanina:

»Mislim, da program izobraževanja v usmerjenem izobraževanju ne ustreza potrebam, mislim tudi, da je premalo delovne prakse. Kar pa zadeva izobraževanje ob delu, vem, da je bil v naši delovni organizaciji razpis. Nanj se je oglasilo veliko kandidatov. Tisti, ki v razpisu niso prišli v poštev, pa so lahko študirali na svojo pest. No ja, dobili so povrnjene stroške šolanja, ne pa tudi ugodnosti, kot je študijski dopust. Obveščanje o možnostih izobraževanja je slabo.«

Čakanje na prvo zaposlitev je najdaljše

Pod vplivom stabilizacijskih in restriktivnih ukrepov je pred dvema letoma prišlo do preobrata na področju zaposlovanja. Vse tisto, kar velja za vso republiko, velja v glavnem tudi za Ljubljano in občino Ljubljana Center. Organizacije združenega dela so omejile zaposlovanje novih delavcev, kar je še najbolj prizadelo mlade, saj je med njimi mnogo takih, ki čakajo na svojo prvo zaposlitev.

Še pred nekaj leti smo mladim govorili, naj se šolajo za poklice, ki jih veselijo. Ko pa so zdaj doštudirali in prišli do svojega, dolgo želenega poklica, pa se ne morejo zaposliti.

Glede na vsakoletni priliv iz šol je največ nezaposlenih mladih v drugi polovici leta. Julija lani je bilo tako na skupnosti za zaposlovanje prijavljenih 165 (Ljubljana 1158) nezaposlenih, od katerih jih je 45 (Ljubljana 368) prvič iskalo zaposlitev.

Večina nezaposlenih mladih je bila s srednjo, višjo in visoko izobrazbo. Med nezaposlenimi jih je bilo največ z naslednjimi poklici:

2-3 letna srednja šola: frizer, fotograf, izdelovalec papirja;

4-letna srednja šola: gimnazijski maturant, aranžerski tehnik, poljedelski tehnik, likovni tehnik;

višja šola: upravni delavec, socialni delavec;

visoka šola: dipl. inž. arhitekt, dipl. pravnik, dipl. psiholog, profesor angleščine, dipl. farmacevt, dipl. kmetijski inženir, prof. ruščine, prof. filozofije, magister slikarstva.

Med nezaposlenimi z višjo in visoko izobrazbo je vedno več pravnikov in ekonomistov ter nasploh ljudi z družboslovnimi poklici. Torej, načrtovali smo eno, delali drugo, študirali pa nekaj povsem tretjega.

V naši občini ni treba predolgo čakati na zaposlitev. Polovica vseh prijavljenih na skupnosti za zaposlovanje se zaposli v času od enega meseca do pol leta. Po dolžini čakalne dobe pa izstopajo naslednji poklici: likovni tehnik, višji upravni delavec, psiholog, arhitekt, umetnostni zgodovinar, dipl. inž. živilske tehnologije. Med neza-

poslenimi s temi poklici je največ mladih, ki čakajo na svojo prvo zaposlitev, najo pa čakajo v povprečju od pol do enega leta.

Glede na slabe izkušnje s kadrovskim načrtovanjem, ki se nam najbolj kažejo prav v zadnjem času, bi morali planiranje kadrov zastaviti drugače. Pomembno vlogo ima pri tem seveda štipendijska politika. Kot vse kaže, se tudi na tem področju ni premaknilo na bolje. Nasprotno! Za šolsko leto 1982/83 smo v naši občini razpisali 453 kadrovskih štipendij, kar je bistveno manj kot leto poprej, ko je bilo razpisanih 1.027 štipendij. Lani pa je bilo v občini 3.160 kadrovskih štipendistov.

S samoupravnim sporazumom o letnem načrtu zaposlovanja v občini Ljubljana Center za letošnje leto so se podpisniki zavezali, da bodo nadomestne potrebe po delavcih pokrivali predvsem z zaposlovanjem pripravnikov. Ponekod bodo zaposlili enega pripravnika na sto delavcev, drugod enega na 80 delavcev, v tistih organizacijah združenega dela, ki imajo od 30 do 80 zaposlenih, pa bodo zaposlili najmanj enega pripravnika.

Tudi v naši občini smo torej spoznali, da moramo kljub omejitvam pri zaposlovanju dati prednost mladim strokovnjakom. Le-ti bodo s svojim znanjem, še več pa z mladostno zagnanostjo sposobni oživiti gospodarske tokove. Predvsem pa se moramo truditi, da jih bo čim manj brez dela, saj to pomeni, da so tudi brez minimalnega življenjskega standarda in brez možnosti odločanja, ki bi jo kot delavci v združenem delu sicer imeli.

J. K.

MLADI NA KRIVIH POTIH

Poiskati načine za vrnitev v družbo

Osnovne organizacije zveze socialistične mladine morajo ob pomoči ustreznih strokovnih služb (psihologov in socialnih delavcev) poskrbeti za čim manj boleče vključevanje mladinskega prestopnika v svoje vrste. Do 15. aprila pa se morajo mladi o tem pogovarjati na mladinskih urah. Tako so konec marca zapisali o mladinski delinkvenci v sklepe svojega seminarja v Portorožu mladinci naše občine.

O prestopništvu mladih se niso pogovarjali kar tako, saj se prekrški med mladimi širijo iz dneva v dan. Menda se kar tretjina vseh kaznivih dejanj v Sloveniji zgodi v Ljubljani, precej tudi v naši občini.

V primerjavi s prejšnjimi leti se je mladinska delinkvenca povečala, spremenila pa se je tudi struktura kaznivih dejanj. Govorimo o kaznivih dejanjih, ker je to edini kazalec, po katerem lahko vodimo evidenco o prestopkih. Za tiste mlade, ki pa jih pri njihovih prestopkih niso odkrili organi javne varnosti, sploh ne vemo. Lani je bilo med mladimi prestopniki največ kaznivih dejanj zoper družbeno lastnino, precej pa se je povečalo tudi število kaznivih dejanj zoper javni red in mir. Če to prevedemo v razumljivejši jezik, lahko ugotovimo, da je na naših ulicah in v naseljih čedalje več vlomov, tatvin, razgrajanja in nasilniškega ravnanja.

Večina prestopnikov v Sloveniji je starih od 18 do 25 let. Gre torej za mlade ljudi, ki jih je življenje že zgodaj popeljal na stranpota.

Ob teh podatkih se vedno znova vprašamo, kako taka dejanja preprečiti. Če kje, potem je tukaj umesten pregovor, da je po toči zvoniti prepozno. Nihče se ne rodi prestopnik. To šele postane ob najrazličnejših spletnih okoliščin. Ko se sprašujemo, kdo je kriv: družina, šola, prijatelji, sosedje ali neka

imagarana »družba«, prav gotovo ne bomo mogli s prstom pokazati na nikogar.

Pravimo: kriv je razvoj družbe. Industrializacija in urbanizacija sami po sebi še ne prinašata prestopništva. Vzrok pa so lahko njune posledice. V velikih mestih in novih stanovanjskih soseskah se med seboj ne poznamo, drug od drugega smo odtujeni in niti na misel nam ne pade, da bi se med seboj družili tako, kot je to povsem nekaj običajnega v manjših krajih in na vasi. Če pa ob tem še pomislimo, da so dandanes starši polno zaposleni in nimajo več toliko časa za otroke, kot bi ga otroci potrebovali je zbir vzrokov, ki otroka pripeljejo na kriva pota, tukaj.

Zanimivo je, da največji odstotek mladinskih prestopnikov odrašča v tako imenovanih popolnih družinah, torej v družinah, kjer imajo tako mater kot očeta. Le malo je takih, ki živijo samo z enim od staršev ali pa so brez staršev. Pač pa so mladi prestopniki precej pogosto, sinovi in hčere ljudi, ki hlastajo za denarjem, za visokim položajem v družbi in delajo kariero, kot temu pravimo.

Včasih je vzrok za to, da postane mladostnik prestopnik, tudi slab učni uspeh. Ker mu v šoli ne gre, se odloči raje za »špricanje«, pohajkovanje po mestu in na cesti kaj hitro sreča sebi podobne tovariše.

O tem, kako se preventivno boriti proti temu pojavu, je bilo že mnogo napisanega in povedanega. Položaj pa se kljub temu slabša in se tudi bo vse do tedaj, ko ne bomo spremenili naše miselnosti, ko ne bomo najprej skrbeli za naše najbližje in šele potem za denar in napredovanje v službi. Tistim mladim, ki pa se vračajo v »normalno« življenje, pa moramo pomagati prav vsi. Morda največ njihovi vrstniki, sošolci, tovariši, ki naj se jih ne izogibajo, ampak naj jih sprejemajo medse. In prav pri tem ima še posebej pomembno vlogo mladinska organizacija.

JANJA KLASINC

Še malo do spričeval - koliko do zaposlitve?